

Nr 7.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckta motioner angående dels viss ändring av bestämmelserna angående adoptivbarn i folkbokföringsförordningen m. m., dels åtgärder i syfte att anteckning om utomäktenskaplig börd endast göres i kyrkoböckerna och icke i prästbetyg, å folkbokföringskort eller å annan offentlig handling.

I en inom andra kammaren väckt motion, II: 25, av fru Nordgren har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om erforderliga åtgärder i syfte att anteckning om att vederbörande är adoptivbarn endast skall göras i kyrkoböckerna och icke i prästbetyg, å folkbokföringskort eller å annan offentlig handling. Vidare har samme motionär i annan motion, II: 80, hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om erforderliga åtgärder i syfte att anteckning om att vederbörande är född utom äktenskap endast skall göras i kyrkoböckerna och icke i prästbetyg, å folkbokföringskort eller annan offentlig handling.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Andra kammaren har hänvisat motionerna till sitt första tillfälliga utskott, som då motionerna till sin syftning äro ensartade har upptagit dem till samtidig behandling och över desamma i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från statistiska centralbyrån och domkapitlet i Uppsala.

Statistiska centralbyrån framhåller bland annat, att de i motionerna framförda synpunkterna redan i viss utsträckning vunnit beaktande genom bestämmelserna i 11 och 12 §§ samt 20—22 §§ i folkbokföringsförordningen rörande personakter och medborgarkort. Centralbyrån anser att förutsättningar föreligga för att de i motionerna framlagda synpunkterna i huvudsak skola kunna vinna beaktande vid fullgörandet av centralbyråns åliggande att fastställa formulär till prästbevis. Emellertid anser centralbyrån det ligga i sakens natur, att anteckning rörande utomäktenskaplig börd eller av adoptivbarn icke kan uteslutas ur varje prästbevis eller annan offentlig handling utan att ett sådant uteslutande måste bli beroende av det ändamål, för vilket handlingen begäres utfärdad. Centralbyrån anför vidare:

Ett uteslutande av dylik anteckning kan uppenbarligen icke ifrågakomma, såvitt det gäller prästbevis, vilka utfärdas för vissa speciella ändamål, där sådan anteckning äger relevans, såsom exempelvis för utbekommande av barnbidrag. Det synes vidare kunna ifrågasättas, huruvida sådan anteckning

kan uteslutas ur utvandringsbetyg, då detta betyg jämlikt 24 § folkbokföringsförordningen avses skola ligga till grund för utvandrares registrering hos vederbörlig folkbokföringsmyndighet å den utrikes orten, samt ur vissa utdrag av kyrkobok. Då f. n. förslag till olika prästbevis äro under utarbetande genom särskild inom statistiska centralbyrån tillkallad sakkunnig, är centralbyrån emellertid icke beredd att f. n. taga slutlig ståndpunkt till frågan ur vilka prästbevis dylik anteckning må kunna utelämnas.

Centralbyrån fäster uppmärksamheten på att de hos länsstyrelserna iordningställda tryckande registren över befolkningen upptaga särskilda beteckningar till utmärkande av barns egenskap av adoptivbarn ävensom en gemensam beteckning för barn i föregående gifte eller utom äktenskap. Emellertid skola icke nämnda beteckningar, vilka kunna uteslutas från tryckning, avtryckas å medborgarkortet, vilket huvudsakligen är avsett såsom ett flyttningkort och till styrkande av en persons ålder. Konungen äger emellertid förordna, att kortet skall innehålla jämväl andra uppgifter angående personen än de i 20 § folkbokföringsförordningen angivna. Däremot avtryckas tryckplåtarnas hela text å de s. k. avtryckningskort, vilka f. n. användas för den avisering, som åvilar länsbyråerna gentemot de lokala skattemyndigheterna; korten äro även avsedda att komma till användning för viss avisering bl. a. mellan pastorsämbeten och länsbyråer.

Uppsala domkapitel framhåller beträffande motionen II: 25 bland annat, att enär det i folkbokföringsförordningens 20 § stadgade medborgarkortet skall utfärdas endast för person, som fyllt femton år, man torde med säkerhet kunna förutsätta, att uppgift om adoptivförhållande icke under några förhållanden kommer att framgå av medborgarkortet. Ej heller torde vid de enligt nya folkbokföringen i undantagsfall utfärdade flyttningbetygen offentlighet komma att givas åt adoptionsförhållande. Så länge nuvarande blankett för ansökan om folkpension och barnbidrag gäller, skall å densamma utsättas beträffande minderårigt barn, som är adoptivbarn, datum för adoptionen. Åldersbetyg utfärdas ganska sällan för minderåriga. Men då det sker, utsättas oftast barnets föräldrar, i regel på begäran, eftersom åldersbetygets uppgift då i regel är att styrka samhörigheten mellan barnet och föräldrarna, t. ex. för utfående av barnförsäkringar, tagna å faderns eller föräldrarnas liv. I sådana fall torde ett adoptionsförhållande icke kunna döljas. Eljest torde inga prästbetyg finnas, där adoptionsförhållandet antecknas. Till sist erinrar domkapitlet om att anteckning av adoptionsförhållande vid boutredningar när boutredningen gäller adoptivföräldrar torde vara nödvändigt för att styrka barnets rätt till arv. Domkapitlet avstyrker bifall till motionen.

Beträffande motionen II: 80 framhåller domkapitlet, att på den personakt, som hädanefter skall upprättas för varje nyfött barn, kommer anteckning att göras om börden samt om föräldrarna, och denna uppgift står kvar för all framtid. Men personakten är icke tillgänglig för allmänheten. Den skall

skickas från pastorsämbete till pastorsämbete vid flyttning och hamnar till sist vid personens död å riksbyrån. Vederbörande får aldrig själv hand om personakten.

Till sist framhåller domkapitlet, att det torde vara omöjligt att författningssvågen reglera de anteckningar, som skulle få inflyta å prästbevis eller annan av folkbokföringsmyndighet utfärdad handling. Därest t. ex. en barnavårdsman för utförande av talan om underhållsbidrag till utomäktenskapligt barn begär fullständigt utdrag av kyrkoböckerna rörande barnets börd, kan utfärdande därav givetvis icke hindras genom författning, innebärande förbud mot sådant utfärdande. Vid utomäktenskaplig faders frånfälle erfordras vid arvsskifte stundom prästbevis, utvisande att arvinge är trolovningsbarn eller arvsrättsförklarat barn enligt lagen den 8 juni 1928 om arv 3 kap. 2 §. Flera fall kunna uppkomma, då prästbevis med fullständiga upplysningar om utomäktenskapliga bördsförhållanden erfordras och där förbud mot utfärdande av intyg härom skulle direkt motverka motionärens önskan att slå vakt om barnets väl. Domkapitlet avstyrker bifall jämväl till förevarande motion.

Andra kammarens första tillfälliga utskott har i sitt utlåtande nr 2 för egen del anfört följande:

Utskottet, som delar den tankegång som kommit till uttryck i de bägge motionerna, kan inte finna de mot ett bifall till motionernas yrkanden anförda skälen övertygande. Den omständigheten, att vissa nu gällande formulär för prästbevis upptaga anteckningar om bördsförhållanden, utgör i och för sig intet skäl för att denna ordning för framtiden skall bliva bestående, därest en annan ordning är möjlig. Den lokala skattemyndigheten torde icke behöva aviseras om enskild medborgares bördsförhållanden, om vilket t. o. m. vederbörande själv kan sväva i okunnighet. Tidpunkten att nu undersöka möjligheten av ett utmönstrande ur prästbetyg, folkbokföringskort eller annan offentlig handling av anteckningar om adoptionförhållande eller utomäktenskaplig börd synes också väl vald. Med anlitande av särskild sakkunnig pågår inom statistiska centralbyrån arbetet med att utarbete förslag till olika prästbevis. Det synes under sådana förhållanden lämpligt, att riksdagen ger uttryck åt sin anslutning till motionärens tankegång så att denna kan bliva i all den utsträckning så är möjligt beaktad under det pågående arbetet med utformandet av den nya folkbokföringsförordningens detaljer. Såvitt utskottet kunnat finna bör det som en generell regel med få undantag, exempelvis vid flyttning ur riket samt vid arvsskifte, vara tillräckligt att anteckningar rörande adoptionförhållande och utomäktenskaplig börd begränsas till de i folkbokföringsförordningen stadgade personakterna, som skola utgöra den nya kyrkoboken. Utskottet får därför hemställa, att andra kammaren i anledning av förevarande motioner, II: 25 och II: 80, måtte för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa dels om erforderliga

åtgärder i syfte att anteckning om att vederbörande är adoptivbarn endast skall göras i kyrkoböckerna och icke i prästbetyg, å folkbokföringskort eller å annan offentlig handling, *dels ock* om erforderliga åtgärder i syfte att anteckning om att vederbörande är född utom äktenskap endast skall göras i kyrkoböckerna och icke i prästbetyg, å folkbokföringskort eller å annan offentlig handling.

Andra kammaren har bifallit denna utskottets hemställan.

Sedan andra kammaren genom utdrag av kammarens protokoll den 26 mars 1947, nr 232, delgivit första kammaren detta sitt beslut, har sistnämnda kammare hänvisat ärendet till sitt första tillfälliga utskott.

Utskottet ansluter sig till vad andra kammarens första tillfälliga utskott anfört i sitt utlåtande nr 2 och hemställer,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 11 april 1947.

På utskottets vägnar:

VERNER SÖDERKVIST.

Närvarande: Herrar Söderkvist, Näsgård, Persson, Einar, Arrhén, Fahlander, Nilsson, Hj., och Sundelin.